

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danskeren 1

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danskeren 1", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 225. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1848_941-txt-shoot-idm9255.pdf (tilgået 08. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Den Danske, den Tydske og den Franske Sag.

VII.

Døer *Selvhave*, da findes *aldrig hendes Mage*. Det er et af de saakaldte *Peer Lolles* Ordsprog, der vel, med saameget andet Gammel-Dansk, er gaaet af Moden, men maa dog sagtens *hos os* ligesaa godt kunne komme i Moden igien, som det er timedes saa meget Gammel-Tydske og Gammel-Fransk, ja især *Gammel-Latinsk* og *Gammel-Ægyptisk*, som vi ordenlig har gravet op med vore Negle og gjort megen Stads ad, *just fordi* det var *ældgammelt* og mosgroet, *dødt* og magtesløst. Det er jo desuden vort gamle Mundhæl, at hvem der har lange Negle, vil nok grave *sin Oldemoder* op, og det skulde fremfor alt vi *Bogorme* stadig have for Øie, saa, da det nu engang er vor Lyst og vor Lodd at ligge og gnave paa Ord og grave i Bøger, vi dog gravede noget op, som i sin Tid havde været noget værd for skikkelige Folk, og gravede Rusten af noget, som var 226værd at see paa endnu. Begge Dele er nu aabenbar Tilfældet med vore *Oldefædres* og *Oldemødres* Ordsprog og Mundhæl, for de gik i sin Tid imellem Folk som *rede Penge*, og mange af dem er ligesom Guld og Sølv og Ædelstene, der godt kan taale at gjemmes, om det saa var i tusind Aar, og kan, efterat have ligget tusind Aar i Jorden, med lidt Uleilighed gives samme Glands igien, som de havde i gamle Dage.

Men da man, som *Tydskerne*, aldrig kommer vidt, naar man vil tage Alting med, baade hvad man finder og hvad man møder underveis, saa vil jeg, paa *Fransk*, bryde overtvært med den Bemærkning, at i det gamle Ordsprog: døer *Selvhave*, da findes aldrig hendes Mage, der er aabenbar et naragtigt *Ordspil* med i Spillet, for da vi paa *brede* Dansk udtaler "*Mage og Mave*" omtrent eens, saa har det lydt, som om *Selvhave* *Mave* blev reent borte, naar hun døde. Hovedsagen paa *Dansk* er imidlertid den, at skjøndt "*Selvhave*" er hvad man kalder et *selvgjort* Ord, er det dog saa godt gjort, at vi strax seer, *hvad* det skal betyde, og at skjøndt Ordsproget er gaaet af Mode, bliver det dog sandt til Verdens Ende, at hvad man *ikke selv har*, det maa man lede om og har tit ondt ved at finde, og findes aldrig saa godt til *Hverdagsbrug*, da det kun er *Tyvene*, der tager ligesaa frit til *Andres*, som til deres *eget*, og der immer, paa en eller anden Maade, kommer en *227Regnskabs-Dag*, da det gjælder om, *hvad* der er *ens eget*.

Dette gamle Ordsprog vilde jeg derfor raade alle *Danskere* at tage op igien, men da det *Brede* ikke længer falder os saa godt i Munden, og *Rimelighed* dog i alle Maader er det bedste, saa foreslaaer jeg, at vi herefter skulde sige: døer *Selvhave*, da gaaer alting af Lave; thi saaledes veed vi nok, *Ledet* kom af *Lave*, søndernede, da vi ikke længer *selv havde* Nøglen til det, saa der mylrede ikke blot *Tydskere* ind i svære Mængde, men *Danskheden* blev kiørt ud som Feieskarn og smidt paa Møddingen. *Selv* at *have* og virkelig *besidde* sit Fæderneland, det er da *Hoved-Sagen* for ethvert *Folk*, thi her er det ikke nok, som det lød i gamle Dage, at naar *Selvhave* døer, findes *aldrig* hendes *Mage*, men naar *Selvhave* blot ligger tilsengs, saa de *Fremmede* gaaer over alting, da gaaer alting af Lave, og ligesom vi nok veed, det er altid i et ordenligt Huus "*vor Moder*" som gaaer med *Nøglerne*, saaledes er *Modersmaalet* ogsaa *Hovednøglen* til alting i et Land, og naar den *Hoved-Nøgel* er i de *Fremmedes* Haand, naar *Modersmaalet* er i *deres Vold*, da er et *Folk* aldrig *sikker* paa, hvad de har eller ikke har. Naar derfor den *Danske Sag* virkelig skal vindes, da er det ingenlunde nok, skjøndt det nødvendig hører til, i *Slesvig* paa en skkelig Maade at *slaae* saamange *228Tydskere ihjel* som mueligt, men vi maae uden al Barmhjertighed *slaae Tydsken ihjel* overalt hvor vi finder den i *Danmark*, om det saa var i vor egen *Mund* og i vort eget *Hjerte*, for, skjøndt *Tydsken* baade hjemme og i andre Lande finder sig godt i at *trælle*, og har ordenlig Roes paa sig for at være tro som en Hund og at slide som et Bæst, saa er det dog anderledes med den i *Danmark*, dels fordi vi ikke nænner at behandle flittige Arbeidere som *Trælle*, og dels fordi *Tydsken*, som alt det *Trælbaarne*, er igunden *herskesyg*, saa hvor den ikke selv har *Trællekaar*, der faaer det *Føielige* dem, og skal ikke andet sige end at *Tydsken* er en *stræng Herre*.

Saaledes *aandelig* at *slaae Tydsken ihjel herinde*, saa vi langt fra, som hidtil, i topmaalt Daarskab at *kræve Tydske* til nogensomhelst *Dansk Bestilling*, eller taale et eneste *Tydske* Ord paa den *Danske Rigsdag*, i Regelen aldrig vilde lukke vor Mund op paa *Tydske herhjemme*, eller taale i vort *eget Land* at tiltales paa *Tydske*, det veed jeg nok, *Kiøbenhavnerne* sædvanlig anseer ikke blot for *rædsomt*, men for *daarekistegalt*; men det er dog slet ikke andet end en *nødvendig* Opoffrelse af den *Tydske* "*Gribsmutter*" for at redde den *Danske* "*Selvhave*" vor egen søde *Moders* Liv, og man behøver jo kun at have reist *udenlands*, hvad ingen *229* gjør meer end *Kiøbenhavnerne*, for at vide, det er Skik i alle *andre* Lande, at de *Fremmede* snakker de *Indfødte* efter Munden og siger Tak til, naar de bliver forstaaede. Vil man sige, at *Danmark*, som et *lille* Land, ikke kan gjøre de samme Fordringer til *Fremmede*, som et *stort*, da er det saa *falsk* en Beskedenhed, at derefter skulde *Danmark* for længe siden have opgivet hele sin *Frihed* og *Selvstændighed*, og mærkeligt er det, at *Kiøbenhavnerne*, der jo netop er berømte for deres *Nordiske* Sympathier, her kan glemme, at i *sproglig* Henseende *Danmark* dog ligesaa lidt som *Holsteen* staaer alene, og at de tre *Nordiske Riger* dog vel har Ret til at kræve samme Opmærksomhed af de *Fremmede*, der vil gjæste dem, som de otte og tredivende *Tydske Herskaber*. Desuden er det her ikke engang *saameget* Spørgsmaalet, hvad vi vil kræve af de

Fremmede, som hvad vi hidtil, enten af den usleste *Trældomsfrygt*, eller i den yderste *Forblindelse*, har krævet af os selv og vore egne, i det vi krævede *Tydske*, som et *Vilkaar* for at ansees for noget og blive til noget i *Danmark*, og det maa dog nødvendig slaae *Kiøbenhavnerne*, at det var ikke blot uhyre *latterligt*, men maa lægges af, naar vi ikke enten vil lade *Tydsken* raade over os, eller staae for al Verden som *oprørske Trælle*, der slaaes med *vor Herre!*

230Jeg veed det jo nok, det er ikke nær saameget den *Tydske "Sprækkenop"* som den *Tydske Læsning* og den *Tydske Grammatik*, *Kiøbenhavnerne* mener er ethvert *dannet Menneske*, følgelig ogsaa alle *oplyste Dannemænd*, uundværlige, saa jeg faaer vel trøste dem med, at da *Sproget* er *dødt* i alle *Bøger* og *opløst* i alle *Grammatiker*, som er *Sprog-Gravene*, saa kan man godt læse *Tydske Bøger* og lære *Tydske Grammatiker udenad*, fordi man ikke fører eller taaler *Tydske Snak* i sit Huus, ligesom man godt kan beundre *døde Tydskere* og gjøre *Pillegrimsreiser* til deres *Grave*, fordi man slaaer alle de *levende Tydskere* ihjel, som jager paa *Danskernes* *Enemærker*. Men naar *Kiøbenhavnerne* hører, at den *Tydske Læsning* og den *Tydske Grammatiks* *Udenadslæren*, med tilhørende *Tydske Stileøvelser*, dog i *Danmark* herefter maa være en aldeles *fri Sag*, som *Regieringen* paa ingen muelig Maade kræver enten af sine *geistlige* eller *verdslige* *Embedsmænd*, endsige da af sine *Krigsmænd*, *Skovridere* og *Landsbyskoleholdere*, ja, som *ingen ægte Dannemand* vil lokke eller tvinge sine *Børn* eller taale, at de lokkes eller tvinges til, da vil de sagtens finde *Trøsten* noget fattig, da *Erfaring* synes at have lært, at *Danskerne*, naar de er kommet til *Skiels-Alder*, og maae raade dem selv, sjelden eller aldrig forsluger sig paa *Tydske Bøger* og allermindst paa *231Tydske Grammatiker*. Men *Kiøbenhavnerne* maae jo dog skamme sig for, hvad det har at betyde med deres *Frisindighed* og deres *Kamp for Folke-Selvstændigheden* (*Folke-Suveræniteten*), naar de ikke engang vil lade *Aandens Verden*, som de ikke kan beherske, være *fri*, og naar de ikke engang vil lade *Folket* selv raade for sin egen *Boglæsning*, skøndt al *Erfaring* lærer, at her gjælder klarlig *Ordsproget*: man kan vel nøde et *Faar* til *Vands*, men ikke nøde det til at drikke.

Men skulde da herefter de *stakkels Danske Børn* ikke lære andet end *Dansk*, og skulde man selv hvert *Øieblik* støde paa *Præster*, *Dommere*, vel endog paa *Professorer*, der ikke kunde *Tydske*?

Hvad de *stakkels Danske Børn* angaaer, da skulde man have *staklet* dem itide, mens de ikke engang lærde *Dansk*, saa det duede eller klækkede, og var da *frie* nok for at lære nogetsomhelst andet *tilgavns*, hvormeget man end proppede i dem, eller hvorfor *stakler* man ikke ligesaavel de *Tydske*, de *Franske* og de *Engelske Børn*, fordi de ikke lærer *Dansk*, og lære *sædvanlig* intet andet *Sprog* end deres *Modersmaal!* Enten maa man jo igrunnen have den *Tydske Tro*, at hverken *Dansk* eller *Nordisk* i det Hele er et eget *menneskeligt* *Tungemaal*, hvormed et *Folk* kan behjælpe sig, ligesaa godt som *Tydskere*, *Franskmænd* og *Engelsk232mænd* med deres, eller man *modsiges* sig selv i samme *Aandedræt*, og paastaaer, iblandt andet, at de *Danske Damer*, selv om de kan *Fransk*, er dog høilig at beklage, naar de ikke kan *Tydske!*

Hvad dernæst de *Danske Præster*, *Dommere* og selv *Professorer* angaaer, som *Kiøbenhavnerne* mener, maatte skamme sig ved ikke at kunne *Tydske*, da tør jeg mene, de skulde dog langt snarere skamme sig ved ikke at kunne *Dansk*, som duer og som klækker noget, og dog er det i *Regelen* den nødvendige *Følge* af, at *fremmede* *Sprog*, og især at *Tydske*, ved deres *Dannelse* ei blot sættes over *Modersmaalet*, men *modsættes* *Modersmaalet*, som *Dannet* *modsættes Raat* og *Barbarisk*, og nu, da alle jo tilstaaer, at *Folket* skal raade, saa maa jo eet af to skee: enten maa *Folket fortydskes* eller vi, som skal tale hvad *Folket* gider hørt og skrive hvad de gider læst, vi maae *fordanskes*. Med eet *Ord* saa godt som *fireogtyve*: enten maa *Tydsken indføres i alle Danske Skoler*, som forleden i det *Slesvigske*, eller *Tydsken* maa *udføres*, *kiøres* ud, af dem alle, thi den *Middelvei*, at *fortydske alle Talere* og *Skrivere i Danmark*, mens alle de, der kun skal være *Tilhørere* og *Læsere*, skal blive ved at være *Danske*, den er dog alt for *mageløs* baade *latterlig* og *sørgelig* til et *Øieblik* længer at følges, da *Følgen* jo nødvendig maatte blive *opblæst* *233Tomhed* paa den ene og *tyk Fæiskhed* paa den anden Side. Skal der altsaa blive ved at være et *Dansk Folk*, der ikke gjør sin *nordiske* og *menneskelige* *Art* og *Byrd* uslukkelig *Skam*, da maae vi alle spytte ad den *ramtydske*, *ærerørige* og *utaalelige* *Beskyldning*, at man ikke fuldt saa godt paa *Dansk* som paa *Tydske* kan blive en *dannet* og *oplyst* *Mand*, til i *hvilkenomhelst* *Stilling* baade at tjene og ære *sit Folk* og *sit Fæderneland*, og jeg tør endnu godt lægge til, at selv, hvor det ret egenlig gjælder om grundig og udbredt *Sprog-Kundskab*, som hos en *Professor i Verdens-Historien*, kan en *Dansker* blive langt dygtigere *uden* at kunne *Tydske*, end en *Tydske* kan *uden* at kunne *Dansk*, fordi der i *Danmarks* og *vort Nordens Aand* og *Tungemaal*, *Poesi* og *Historie*, er langt mere *eiendommelig* *Stort* og *Godt*, end i hele *Tydsklands*, der kun "lever af *Vrag*" og er blevet "rig af *Rov*".

Det *Sidste* er, som sagt, kun *mit Tillæg*, paa eget *Ansvar*, og man seer let, at denne *videnskabelige* *Paastand* maa staae eller falde med *mit gamle Omkvæd*, at *vort Norden* baade har havt og vil faae langt mere at betyde i *Menneske-Slægten* det store *Levnetsløb* end *Tydskland* med alle sine *Snese Høiskoler*, *Millioner Indbyggere* og *utallige Bøger*, men det *Første*, at *Tydsken* maa *udelukkes* af alle de *Danske Skoler*, som holdes *234paa offentlig Bekostning*, og at man herefter kun med *aabenbar udansk* *Sindelag* kan lade sine *Børn* lære *Tydske*, det er en reen *Regning*, der staaer eller falder med *Danskheden* og *Danmarks Rige*. Det har heller ingen *Nød*, at jo den nærværende *Krig*, hvorunder *Tydskerne* baade *aabenlydt* siger og *aabenlyst* viser, at kun *Danmarks* og *Danskhedens Undergang* kan tilfredstille dem, vil baade hos de *Danske Børn* og den *Danske Folkemængde* føde *Had* til *Tydskerne* og *Modbydelighed* for *alt Tydske*, saa det gjælder kun om, at vi som føre *Ordet* og *Pennen*, ei vil bekæmpe dette *Had* og denne *Modbydelighed* som *Laster* og

Fordomme, men opelske og nære dem som uadskillelige fra de Danske *Hoveddyder*, som er *Danskhed* og *Fædernelands-Kierlighed*. Her vil man jo, især imod mig, som christelig *Præst*, med meget *Skin* gjøre gjældende, at dette *Tydskerhad* er *uchristeligt*, men dertil svarer jeg, at vort Forhold til *Christendommen* er en *Samvittigheds-Sag* for os, *hver især*, som *Trediemand* slet ikke har *Lov* til at blande sig i, men at vort Forhold til *Danskhedens* og til *Danmarks* uforsonlige *Fiender* er en *Folke-Sag*, som vi alle skylder *Danmark* Regnskab for, og vi skal enten frasige os den *Danske Indfødsret*, med alt hvad deraf følger, eller vi skal erklære *Danmarks* og *Danskhedens* uforsonlige *Fiender* 235Krig paa *Liv* og *Død*. Kan man vise mig, at *Tydsken* og *Tydskheden* ikke hører til *Danskens* og *Danskhedens* uforsonlige *Fiender*, da falder *Hadet* bort af sig selv, men kan man ikke det, men maa indrømme, at skjøndt *Tydsken* og *Tydskheden* paa sine *egne Enemærker* ei har det mindste at frygte af *Dansken* og *Danskheden*, saa *hade Tydskerne* dem dog *uforskyldt*, da faaer man vel ogsaa at tillade os, som paa vore *Enemærker* har *alt* at frygte af *Tydsken* og *Tydskheden*, at vi til *Nødværge* *hade* dem igjen.

Hvor *læmpelig* jeg ønsker *Tydsken* og *Tydskerne* behandlede selv i *Grændselandet*, hvor de har gjort os al muelig *Ulykke*, og føre nu *Krig* for at *udrydde* vort *Modersmaal* og skammelig *lemlæste* det *Danske Folk*, det har jeg nylig viist, og at jeg ikke for nogen *Priis* vil tillade *Tydskerne* i *Fred* at *undergrave* den *Grænsevold*, de ei med *Krig* kan *kuldkaste*, eller i *Længden* at *udpidske* og *udpine* det *Folkeliv*, de ikke med eet kan afskiære, det tør jeg godt være bekjendt for *Gud* og al *Verden*!

Dette er nu den *folkelige* *Forklaring* af det sande *Ordsprog*, at *døer Selvhave*, da gaaer *Alting* af *Lave*, men der er ogsaa en *borgerlig* *Forklaring* deraf, som jeg maa indskærpe mine kiære *Landsmænd*, og ligesom vi hist mødte *Tydskeren*, som vi, for *Selvhaves* *Skyld*, maae slaaes med til *Dommedag*, saaledes møde vi her *Franskmændene*, hvis *Vin* og *236Vittighed* vi maae tage os iagt for, hvor det gjælder *Selvhave*, baade indvendig og udvendig.

Den *indvendige* *Selvhave*, som har alle *Fem* samlede, veed vi nok, maa tages iagt for *Vinen*, men den maa tages dobbelt iagt for enhver *Ruus*, der varer meer end *een* *Nat*, og den *udvendige* *Selvhave*, som er hvad vi kalder *Eiendoms-Retten*, har naturligviis ikke blot alle *Tyve* og *Røvere* af *Haandværk*, men ogsaa de fleste *Dovnere*, *Dobblere*, *Drukkenbolte*, og nuomstunder en heel *Deel blødhjertede Sværmere*, imod sig, saa den vilde nu allevegne blive overvældet, dersom ikke daglig *Erfaring* lærde, at *Eiendoms-Retten* ikke blot er det *Borgerlige Selskabs Grundlov*, men ogsaa dets *Grundvold*, saa naar den tages bort, synker hele *Bygningen* i *Grus*.

Modsætningen af de *faa* *Rige* og de *mange* *Fattige* er, om end ikke allevegne lige stor og skiærende, saa dog allevegne stor nok til i vore *selvraadige* *Dage* at sætte *Eiendoms-Retten* i *Livsfare*, da det for den *overfladelige* *Betragtning* er en *smal* *Sag* at raade *Bod* paa den oprørende *Ulighed*, ved at *tage fra* de *Rige* og *give til* de *Fattige*; men kan vi ellers blive kloge af *Andres* *Skade*, da er det en stor *Lykke* for os, at vi frem for alt i *Paris*, som alles *Øine* vogte paa, kan klarlig see, at de saakaldte *National-Værksteder*, som vil *sikkre* alle *Arbeidere*, baade *237gode* og *slette*, god *Fortjeneste*, er paa gode *Veie* til at *undergrave* alt hvad de ei opsluge, uden dog selv at kunne bestaae! *Sagen* er nemlig den, at var *alle Mennesker*, baade de *Fattige* og de *Rige*, *Dydsmonstre*, da var det ingen *Sag* at skifte og dele *broderlig* imellem dem, men da behøvedes det ikke, thi da havde alt, uden *Love* og *Borgerligt Selskab*, jævnet sig selv. Nu derimod, da vi er *alle Syndere*, maa det naturligviis blive *splittergalt*, naar vi *alle* behandles som *Dydsmonstre*, og det af *Folk*, der selv er *Syndere* og tit nogle af de *Groveste*, saa enhver *Øvrighed*, der vil træde i *Forsynets* *Sted* og lære *Vorherre*, hvordan Han *skulde skiftet* *Lodd* og *Lykke*, saa det gik ligeligt til, den maa nødvendig ikke blot beskæmme sig selv og begaae *himmelraabende Uretfærdighed*, men, standses den ikke snart i *Farten*, gjøre alle baade *Rige* og *Fattige* *grændseløs* *ulykkelige*.

Enhver *klog* og *menneskekiærlig* *Øvrighed* vil derfor lade den *Steen* ligge, som ingen *Haand* kan løfte, og kun alvorlig stræbe, ved den størst muelige *Nærings-Frihed* og *Eiendoms-Sikkerhed*, at fremme den jævne *Velstand* og *ønskelige* *Ligevægt*, mens den, saavidt mueligt, ved velgiørende *Indretninger* sørger for de *Børn* og *Gamle*, *Syge* og *Vanføre*, som findes *hjælpeløse* i deres nærmeste *Kreds*.

Eiendommen maa nemlig være i høi *Grad sikker*, naar de *Fleste*, som har noget, dermed skal *238stræbe* at sætte *Folk* i *Virksomhed* og *Næringsvei*, da de ellers enten lægge *Pengene* paa *Kistebunden* eller seer til at slippe bort, men *Kapitalerne* maae *ingenlunde* være saaledes *frie*, at de *Rige* dermed kan ødelægge hvad vi kalder de *Utrængte*, som hverken er *fattige* eller *rige*, men har deres *Udkomme*, og kan og bør i ethvert *Land* være de *talrigste*.

Nærings-Veiene maae altsaa i høi *Grad* gøres og holdes *frie*, saa de hverken bindes ved *Laugstvang*, *Bevillings-Klemme* og *Toldforbud*, eller bebyrdes med *Nærings-Skat* og *Fattig-Skat*, eller *undergraves* af store *Fabriker*, men man maa slet ikke lægge an paa at *sikkre* de *Næringsdrivende* deres *Ophold*, da man derved kun føder *Dovenskab* og alt *Ondt*, forgriber sig paa *Eiendommen* og standser den *fri Omsætning*, der, ligesom *Blodets* *fri Omløb* i vort *Legeme*, er *Vilkaaret* for det *Borgerlige Selskabs* *sunde Tilstand*.

Franskmændene vilde derimod, ved den store *Revolution*, og vil nu igjen *frigjøre* *Kapitalerne* og *binde* *Næringsveiene*, *Ingen* *give* *Sikkerhed*, men *alle Forsørgelses-Ret*, hvoraf *Følgen* tilsidst maatte blive, at alle

sloges om alt, til det var fortæret, og aad saa hverandre.

Man veed det jo nok, at da i denne Verden *ingen Ting er fuldkommen*, saa kan heller hverken *Sikkerheden* eller *Friheden* eller nogen *Regel* være det, og det er ingenlunde blot ved *Jernbanerne*, der nu igien, ligesom ved *Reformationen*, vil løbe endeel med, der, strængt taget, kan kaldes *Indgreb* i Eiendoms-Retten, og *alle* Baand paa *Nærings-Veiene* lade sig neppe løse; men det *gjælder* her som altid *derom*, at de, der staaer for Styret, *styre den rette Kaas* og ei den *modsatte*, saa enhver er *saa sikker* som mueligt paa hvad han virkelig *besidder*, og enhver kan *saa frit*, som mueligt, søge sin *Næring*, hvor han troer at finde den.

Døer *Selvhave*, da gaaer alting af Lave, og enhver er en *Tyv* i sin *Næring*, det er to gamle Ord, som vore nye *Statsmænd* derfor alvorlig maae lægge paa Hjerte, naar de vil styre lykkelig mellem de to store *Rokkestene* (Symplegadiske Klipper) som spærre Havnen, og i *Danmark*, hvor *Selveiernes* Antal er godt i Tiltagende, og hvor de *store Fabriker* Gud skee Lov! er faa, vil det ikke falde vanskeligt at redde *Selvhaves* Liv, afskaffe al anden *Forsørgelses-Ret* end den indbyrdes mellem Forældre og Børn, og at indføre saa stor en *Nærings-Frihed*, at det kan gaae, som der staaer i Visen:

Faa har for meget og Færre for lidt.

Det forstaaer sig selv, at skal saa stort og saa godt et Maal naaes, da maae vore *Statsmænd* tænke paa andet end almindelig *Valgret* og nøiagtig *Stemmetælling*, hvorunder jo baade *Selvhave* kan døe og Alting gaae af Lave og alle Folk sulte ihjel, de maae først og sidst tænke paa *virkelig Frihed* og Lighed og Broderskab, som de *kan* findes, maaskee ikke hos noget af de *store* Folk, men kan sikkert findes, naar de rettelig søges, og voxe, naar de omhyggelig næres og opelskes, hos det *lille Danske* Folk, der har en mageløs Kiærlighed til det *Frede gode* i alle Maader og vil, for at naae og beholde det, gjøre alle *muelige* Opoffrelser.